

RATIO

*Näringslivets
forskningsinstitut*

Projektet *Familjeföretagandet, ägarbeskattningen
och den ekonomiska utvecklingen*

Kapitalskatterna och företagarverksamheten

Av Gunnar Du Rietz, Dan Johansson och Nils Karlson

Sammanfattning

- Den svenska bolagsskatten på 28 procent var 1998 nästan 11 procentenheter lägre än (det BNP-vägda) OECD-genomsnittet 38,6 procent, men skillnaden har till 2005 minskat till 7,3 procentenheter, därför att OECD-genomsnittet sjunkit till 35,3 till följd av att många OECD-länder sänkt sina bolagsskatter de senaste åren.
- År 1998 var totalkapitalskatteuttaget (bolagsskatt, utdelningsskatt, reavinstskatt och förmögenhetsskatt) för en privat aktieägare emellertid 12,8 procentenheter högre i Sverige än genomsnittet i OECD och 19,3 procentenheter högre än Europagenomsnittet.
- År 2005 låg det svenska totalkapitalskatteuttaget på 52,3 procent av bruttoavkastningen eller 16,1 procentenheter över OECD-genomsnittet. Det beror dels på att flera andra länder sänkt bolagsskatten och avskaffat eller börjat fasa ut förmögenhetsskatten. Flera andra länder har också sänkt utdelnings- och reavinstskatten.
- Om förmögenhetsskatten hade varit avskaffad år 2005 hade det svenska kapitalskatteuttaget varit 46,9 procent, dvs 5,4 procentenheter lägre. Fortfarande hade det svenska kapitalskatteuttaget varit nästan 11 procentenheter högre än OECD-genomsnittet.
- Annorlunda uttryckt låg år 2005 de totala svenska kapitalskatterna 45 procent över OECD-snippet. Om förmögenhetsskatten hade varit avskaffad 2005 hade vi legat 30 procent över OECD-snippet.
- Ett enkelt skatteförslag för en mer konkurrenskraftig kapitalbeskattning presenteras: (1) slopad förmögenhetsskatt (redan genomförd); (2) halverad skatt på hushållens aktieutdelning; och (3) halverad reavinstskatt på hushållens aktier. Det skulle innebära ett initialt skattebortfall på initialt skattebortfall ca 17 miljarder kronor, motsvarande drygt 1 procent av de totala skatteintäkterna.
- Ett enkelt fortsatt steg vore att helt slopa dubbelbeskattningen på aktier, dvs. att slopa såväl skatten på hushållens aktieutdelning som reavinster, vilket skulle innebära en total kapitalskattebelastning på 24 procent och göra Sverige till ett av de mest attraktiva länderna i OECD att investera sitt kapital i.

1. Inledning

Kapitalskatter påverkar avkastningen efter skatt på investeringar i företag och avkastningen på att vara företagare, och är därmed av stor betydelse för tillkomsten av nya jobb i ekonomin. Syftet med denna rapport är att diskutera kapitalskatternas inverkan på det svenska företagsklimatet. Är den svenska bolagsbeskattningen och totala kapitalskatteuttaget gynnsamt för svenska företag och svenska aktieägare? Hur förhåller sig svenska kapitalskatter till omvärldens? Var de sänkningarna som gjordes i början av 1990-talet tillräckliga för att svensk kapitalbeskattning ska vara konkurrenskraftig i dagens globala ekonomi som kännetecknas av avregleringar, integration, skattekonkurrens och snabb teknisk utveckling och ekonomisk omvandling?

Vi kommer att jämföra kapitalskatterna i Sverige med de i andra OECD-länder. Studien avslutas med ett enkelt förslag som innebär en sänkning av de svenska kapitalskattekilarna till ungefär samma nivå som OECD-genomsnittet. Skattekillen på kapital beskriver – i fråga om aktie- och företagsinvesteringar – skillnaden mellan bruttoavkastningen före bolagsskatt och nettoavkastningen efter bolagsskatt och ägarskatter, och bestäms av bolagsskatt, utdelningsskatt, reavinstskatt och förmögenhetsskatt.

Det svenska skattesystemet hade fram till 1991 kraftigt snedvridande effekter – kapitalskattekilarna var höga och varierade mellan ägarkategori, finansieringsform och branschtillhörighet. Generellt gynnades stora företag i traditionella branscher med institutionella ägare som lånefinansierat sina investeringar (Södersten 1993).¹ 1990/91-års skattereform minskade snedvridningarna markant, men tog inte bort dem helt. Dessutom har, som antytts ovan, mycket hänt i omvärlden på kapitalskatteområdet de senaste femton åren. Vi kommer nedan att beskriva kapitalskatterna inom OECD år 1998 och 2005.

2. Kapitalskatter i OECD 1998

Gemensamt för kapitalbeskattningen i alla industriländer är att bolagsskatt uttas, men bolagsskattsatsen varierar liksom reglerna för hur bolagsskattebasen beräknas, alltså den beskattningsbara vinsten. I vissa länder beskattas sedan utdelad vinst som arbetsinkomst, i andra länder som kapitalinkomst med en lägre skattesats, och i ytterligare andra länder är utdelad vinst delvis eller helt fri från skatt (som i Sverige tillfälligt år 1994). Länderna skiljer

¹ I ett internationellt perspektiv var snedvridningarna extrema (King och Fullerton 1984). Uppdateringar gjorda av Södersten finns publicerade i Henrekson och Jakobsson 2005, s 226.

sig också åt vad gäller beskattningen av förmögenhet och realisationsvinster. Inom länderna beskattas ofta reavinster på långa innehav lägre än korta innehav. Internationella jämförelser av kapitalbeskattningen blir därmed till viss del beroende av vilka förutsättningar eller antaganden analysen bygger på.

Vi börjar med att göra en kapitalbeskattningkalkyl för år 1998 för 24 OECD-länder. Vi gör liknande antaganden som i andra studier, t ex Forsgårdh (2005). Vi har två makar utan barn som äger börsaktier för en miljon kronor. Aktierna utgör 20 procent av förmögenheten. Bruttoavkastningen antas vara 11 procent före bolagsskatt, 30 procent av vinsten efter bolagsskatt delas ut, medan 70 procent återinvesteras i bolaget. Aktieägarens beskattningsbara tjänsteinkomst uppgår till 250 000 kronor och makarnas sammanlagda beskattningsbara tjänsteinkomst till 400 000 kronor. Värdestegringskatten räknas ut efter reglerna för femårsinnehav, oavsett hur stor del av den kvarhållna vinsten som säljs varje år. Företagen har fortfarande vissa möjligheter att skjuta upp bolagsskatt på kvarhållen vinst (genom överavskrivningar, lånefinansiering, periodiseringsfonder m.m.). Hänsyn till detta tas genom att endast 80 procent av full bolagsskatt på kvarhållen vinst utgår i skatteberäkningarna.²

I Sverige har vi sedan 1994 en *bolagsskatt* på 28 procent. Fram till 1989 varierade den formella bolagsskatten mellan 53 och 62 procent.³ I samband med 1990/91-års skattereform sänktes den formella bolagsskatten till 30 procent för att några år senare sänkas med ytterligare 2 procentenheter till 28 procent.

Den formella bolagsskatten var 1998 högst i Tyskland (48,8 procent), Japan (42 procent), Belgien (40,2 procent), USA (39 procent) och Kanada (38 procent) och lägst i Schweiz (26 procent), Sverige, Finland och Norge (28 procent). Sveriges bolagsskatt var 10,6 procentenheter lägre än det vägda OECD-genomsnittet.

Den så kallade klassiska modellen för vinstbeskattning innebär att *vinsten* först beskattas i bolaget och därefter beskattas också utdelningen till aktieägaren på toppen av dennes inkomst av tjänst med marginalsatt. På grund av dubbelbeskattning och progressivitet i inkomstskatteskalen medför den klassiska modellen ofta ett högt skatteuttag. Sverige övergav det klassiska systemet 1991, men behöll dubbelbeskattning, dock med en särskild kapitalinkomstskatt på 30 procent, som är lägre än marginalsatten på tjänsteinkomster

² På denna punkt brukar Aktiespararna räkna med att ingen bolagsskatt utgår på kvarhållen vinst. Detta antagande var mer rimligt före skattereformen, när företagets reserveringsmöjligheter var omfattande. Skulle andra antaganden göras, t ex angående längden på aktieinnehaven, så blir slutsatserna för Sverige liknande, t ex att kapitalbeskattningen är bland den högsta i hela OECD-världen.

³ Den effektiva skattesatsen var dock väsentligt lägre till följd av generösa avskrivningsregler, systemet med investeringsfonder, möjligheter att skjuta upp skatten genom att skriva ned lagret med 50 procent och avsättning till resultatutjämningsfond.

(vilken varierar beroende på årslön mellan 26 och 58 procent 2006).⁴ År 1994 slojade den borgerliga regeringen dubbelbeskattningen på aktieutdelning, men den socialdemokratiska regeringen återinförde den året därpå.

Som framgår av tabell 1 var *det totala kapitalskatteuttaget* (bolagsskatt, utdelningsskatt, reavinstskatt och förmögenhetsskatt) år 1998 högst i Sverige (55,3 procent) och näst högst i Kanada (52,1 procent). USA kom som nummer tre rankad efter kapitalskatteuttag (49,0 procent), Island fyra (48,7 procent), Australien femma (48,4 procent) och Danmark på plats nummer 6 (47,2 procent). OECD-genomsnittet var 42,5 procent och Europagenomsnittet 36,0 procent (vägt). Totalkapitalskatteuttaget var 12,8 procentenheter högre i Sverige än genomsnittet i OECD och 19,3 procentenheter högre än Europagenomsnittet.

⁴ Marginalskatten i Sverige år 2007 är lägst drygt 26 procent (för årsinkomster mellan ca 30 000 och 110 000 kr i det inkomstintervall där grundavdraget trappas upp). De flesta som yrkesarbetar har 32,8 procent i marginalskatt. Personer som tjänar över ca 330 000 kr, betalar statlig inkomstskatt, vilket ger en marginalskatt på 52,8. Toppmarginalskatten är 57,8 procent.

Tabell 1. Skatteuttag på aktier 1998. Kronor, femårsinnehav

Land	Brutto- avkast- n. tkr	Bolags- skatt %	Bolags- skatt kr	Utdel- nig kr	Marg. nalsk. %	Utdel- nings sk. %	Utdel- nings- skatt	Värde- stegr. kr	Skatte- sats reav., %	Skatt värde- stegr.	Förm genh. sk.kr	Total skatt kr	Total skatt %
Sverige	110	28	26488	25054	56,7	30	7516	58458	30	17538	9300	60842	55,3
Finland	110	28	26488	25054	45,9	0	0	58458	28	16368	0	42856	39,0
Danmark	110	32	30272	23918	52,8	25	5980	55810	28	15627	0	51878	47,2
Japan	110	42	39732	21080	25,6	10	2108	49188	2	984	0	42824	38,9
Italien	110	37	35002	22499	39,2	0	0	52499	13	6825	0	41827	38,0
Norge	110	28	26488	25054	41,7	0	0	58458	14	8184	15400	50072	45,5
Spanien	110	35	33110	23067	28,4	0	0	53823	16	8612	2220	43942	39,9
Kanada	110	38	35948	22216	52,3	26	5776	51836	30	15551	0	57275	52,1
USA	110	39	36894	21932	34	31	6799	51174	20	10235	0	53928	49,0
Belgien	110	40,2	38029	21591	49,2	25	5398	50380	0	0	0	43427	39,5
Tyskland	110	48,8	46165	19151	53,7	49,3	0	44685	0	0	0	46165	42,0
Australien	110	36	34056	22783	47	0	11	53161	36	19138	0	53205	48,4
Portugal	110	36	34056	22783	25	13	2962	53161	0	0	0	37018	33,7
Frankrike	110	37	35002	22499	35,7	18,3	0	52499	26	0	0	35002	31,8
Nederländ.	110	35	33110	23067	60	9	2076	53823	0	0	0	35186	32,0
Schweiz	110	26	24596	25621	30,8	36	9224	59783	0	0	5280	39100	35,5
Nya. Zeeland	110	33	31218	23635	33	0	0	55147	0	0	0	31218	28,4
Grekland	110	35	33110	23067	25,3	0	0	53823	0	0	0	33110	30,1
Storbritannien	110	30	28380	24486	40	0	0	57134	22	0	0	28380	25,8
Turkiet	110	40	37840	21648	36,8	25	5412	50512	0	0	0	43252	39,3
Österrike	110	34	32164	23351	36,9	25	5838	54485	0	0	0	38002	34,5
Island	110	30	28380	24486	44	10	2449	57134	10	5713	17000	53542	48,7
Luxembourg	110	37	35002	22499	40,6	0	0	52499	0	0	4070	39072	35,5
Irland	110	36	34056	22783	46	26	5924	53161	17	9037	0	49017	44,6
Summa													
Vägt gen OECD, %		38,6				3			6,0				42,5
Ovägt gen OECD, %		35,0											39,8
Vägt gen. Europa, %		37,0				0,8			4				36,0
Ovägt gen. Europa, %		32,3											36,8

3. Kapitalskatter i OECD 2005

År 2005 har 11 länder, Finland, Irland, Island, Korea, Luxemburg, Polen, Schweiz, Slovakien, Tjeckien, Ungern och Österrike, en lägre *bolagsskatt* än Sverige. OECD-genomsnittet (BNP-vägda) var 35,3 procent, 3,3 procentenheter lägre än 1998. I Europa har den genomsnittliga bolagsskatten sjunkit kraftigare än i hela OECD, från 37,0 till 32,3 procent (4,7 procentenheter). Det beror på att stora utomeuropeiska länder som USA och Japan inte förändrat sina bolagsskatter signifikant 1998-2005.

Den svenska bolagsskatten var således 1998 nästan 11 procentenheter lägre än (det BNP-vägda) OECD-genomsnittet 38,6 procent (se tabell 1), men skillnaden har till 2005 minskat till 7,3 procentenheter därför att den genomsnittliga bolagsskatten sjunkit.

Det klassiska systemet har övergivits av alla länder utom Schweiz, men viss dubbelbeskattning med särskild, lägre skattesats för utdelning, eller beskattning av endast en del av utdelningen, sker i nästan hälften av OECD-länderna, exempelvis USA (5-15 procent), Japan (10 procent), Belgien, Polen, Slovakien och Tjeckien (15 procent).

I Australien, Irland, Kanada, Norge, Nya Zeeland, Portugal och Spanien får aktieägaren göra avdrag för bolagets skatt (s.k. *avoir fiscal*), vilket resulterar i ingen, eller låg, beskattning av utdelningen.

Flera länder som Frankrike, Luxemburg, Storbritannien, Tyskland och Turkiet har ett så pass stort skattefritt grundavdrag för aktieutdelning, exempelvis 2 740 euro i Frankrike för ett sambeskattat par (Forsgårdh 2005), att aktieägaren, som i analysen uppbär en utdelning på drygt 21 000 kronor, inte betalar någon utdelningsskatt alls. I Grekland och Mexico är utdelningen generellt skattefri. Den genomsnittliga utdelningsskatten år 2005 inom OECD har uträknats till ca 13 procent, alltså mindre än hälften av den svenska på 30 procent.

Sverige har 30 procents skatt på *kapitalvinster* oavsett innehavstid. Bland andra EU-länder beskattas långa innehav, på 5 år eller mer, mildare än korta innehav. Endast Danmark och Finland beskattar långsiktiga innehav nästan lika hårt som Sverige (28 procent).

I Luxemburg, Tyskland och Österrike är reavinster för innehav på minst två år skattefria. Skattefrihetsgränsen är ett år i Portugal. Frankrike har ett högt fribelopp för reavinster på 15 000 EUR och Storbritannien på 8 500 GBP (Forsgårdh 2005), vilket gör värdestegringen skattefri i vår analys, då värdestegringen i denna uppgår till 54 000 kronor.

Realisationsvinster är generellt skattefria i Belgien, Grekland, Korea, Mexico, Nederländerna (om ägarandelen är begränsad), Nya Zeeland, Polen, Schweiz och Ungern.

Reavinster beskattas med en särskild låg skattesats på 5-12,5 procent i Island, Italien, Japan och USA (Nordling och Olsson 2004), förutom tidigare nämnda Danmark och Finland som beskattar med 28 procent. Slovakien marginalbeskattar reavinster.

I genomsnitt (vägt) för våra 30 länder är skatten på realisationsvinster ca 8 procent mot Sveriges 30 procent. För aktieinnehav upp till 3 månader är den genomsnittliga reavinstskatten något högre (11 procent, enligt Forsgård 2005). Skillnaden mellan genomsnittlig reavinstskatt för tvåårsinnehav och femårsinnehav är således liten.

I Sverige togs en *förmögenhetsskatt* på 1,5 procent ut av beskattningsbara förmögenheter över 1 500 000 kronor för ensamstående och 3 000 000 kronor för sambeskattade.⁵ Börsaktier värderades till 80 procent av marknadsvärdet för att ta hänsyn till att det vanligen finns en latent reavinstskatteskuld. De flesta icke börsnoterade aktier var inte förmögenhetsbeskattade. Aktieägaren i vår analys drabbas av förmögenhetsskatt i endast 6 av de 30 länder som ingår i studien. I Frankrike – som har kvar förmögenhetsskatt – beror detta på att den undre gränsen för skatt är 732 000 EUR, vilket väsentligt överstiger den förmögenhet på 5 miljoner som det sambeskattade paret har i exemplet.

Norge hade år 2005 högst förmögenhetsskatt, 9 720 kronor (8,8 procent av bruttovinsten eller 1 procent av aktiernas marknadsvärde). Sverige låg näst högst på 6 000 kr (5,5 procent av bruttovinsten, 0,6 procent av marknadsvärdet), därefter kom Finland (3,9 procent), som dock avskaffat skatten helt år 2006. Island avskaffade sin förmögenhetsskatt 2004. Schweiz, Luxemburg och Spanien har kvar förmögenhetsskatt.

Som framgår av tabell 2 är det *totala kapitalskatteuttaget* (bolagsskatt, utdelningsskatt, reavinstskatt och förmögenhetsskatt) på aktier år 2005 allra högst i Sverige (52,3 procent av bruttoavkastningen) av alla 30 undersökta länder. Det svenska skatteuttaget är därmed drygt 16 procentenheter högre än OECD-genomsnittet, som är 36,2 procent. Finland kommer näst högst (48 procent), Danmark därefter (45,3 procent) och Japan på fjärde plats (41,5 procent). Italien, Norge, Spanien, Kanada, USA och Polen har alla omkring 40 procents skatteuttag. Storbritannien tar knappt ut några ägarskatter alls och hamnar därigenom i gruppen med lägst kapitalskatteuttag, 20 -25 procent, strax över Österrike, Island, Luxemburg, Irland och Ungern.

⁵ Från och med år 2007 är förmögenhetsskatten avskaffad även i Sverige.

Tabell 2. Skatteuttag på aktier 2005. Kronor, femårsinnehav

Land	Brutto- vinst	Bolagsskatt		Utdel- ning	Margi- nalskatt	Utdel- nings- skatt,	Utdel- nings- skatt	Värde- stegring	Rea- vinst skatt	Rea- vinst- sk., kr	Förmö- genhets- skatt kr	Total skatt kr	Total skatt %
		%	kr										
Sverige	110	28	26488	25054	50,5	30	7516	58458	30	17538	6000	57542	52,3
Finland	110	26	24596	25621	51,4	28	7174	59783	28	16739	4280	52789	48,0
Danmark	110	28	26488	25054	62,4	28	7015	58458	28	16368	0	49871	45,3
Japan	110	41	38502	21449	27,1	10	2145	50048	10	5005	0	45652	41,5
Italien	110	37	35286	22414	45,4	13	2914	52300	12,5	6537	0	44737	40,7
Norge	110	28	26488	25054	49,3	0	0	58458	14	8184	9720	44392	40,4
Spanien	110	35	33110	23067	34	0	0	53823	15	8073	2220	43403	39,5
Kanada	110	37	35002	22499	39,4	7	1575	52499	12	6300	0	42877	39,0
USA	110	40	37840	21648	41,3	5	1082	50512	5	2526	0	41448	37,7
Polen	110	27	25542	25337	34,2	15	3801	59121	19	11233	0	40576	36,9
Slovakien	110	25	23650	25905	30,2	15	3886	60445	19	11485	0	39020	35,5
Belgien	110	34	32164	23351	59,7	25	5838	54485	0	0	0	38002	34,5
Tyskland	110	38	36232	22130	49,3	49,3	0	51638	0	0	0	36232	32,9
Australien	110	30	28380	24486	48,5	0	0	57134	12	6856	0	35236	32,0
Portugal	110	33	31218	23635	35	15	3545	55147	0	0	0	34763	31,6
Frankrike	110	34	32164	23351	36,5	18,3	0	54485	0	0	0	32164	29,2
Nederländ.	110	32	30272	23918	52	7	1674	55810	0	0	0	31946	29,0
Schweiz	110	21	19866	27040	29	29	7842	63094	0	0	4060	31768	28,9
Nya Zeeland	110	33	31218	23635	39	0	0	55147	0	0	0	31218	28,4
Grekland	110	32	30272	23918	41,1	0	0	55810	0	0	0	30272	27,5
Korea	110	25	23650	25905	23,2	20	5181	60445	0	0	0	28831	26,2
Tjeckien	110	26	24596	25621	34,4	15	3843	59783	0	0	0	28439	25,9
Mexico	110	30	28380	24486	27,1	0	0	57134	0	0	0	28380	25,8
Storbritanni en	110	30	28380	24486	22	0	0	57134	22	0	0	28380	25,8
Turkiet	110	30	28380	24486	36,8	0	0	57134	0	0	0	28380	25,8
Österrike	110	25	23650	25905	49,8	13	3368	60445	0	0	0	27018	24,6
Island	110	18	17028	27892	44	10	2789	65080	10	6508	0	26325	23,9
Luxemburg	110	23	21758	26473	47,8	0	0	61769	0	0	3600	25358	23,1
Irland	110	13	12298	29311	44,6	13	3810	68391	12	8207	0	24315	22,1
Ungern	110	18	17028	27892	50,5	20	5578	65080	0	0	0	22606	20,6
Summa													
Vägt gen OECD %		35,3				12,85	10,9		8,3	7,6			36,2
Ovägt gen OECD		29,2											32,5
Vägt gen Europa %		32,3				15,6	10,5						32,8
Ovägt gen Europa		27,8											32,6

Anmärkning: Beräkningarna bygger på antagandena att två makar utan barn äger börsaktier för en 1 miljon kronor utgörande 20 procent av förmögenheten. Bruttoavkastning är 11 procent före bolagsskatt. 30 procent av vinsten efter bolagsskatt, delas ut medan 70 procent återinvesteras i bolaget. Den beskattningsbara tjänsteinkomsten är 400 000 kronor. Värdestegringskatten räknas ut efter skatten för femårsinnehav oavsett hur stor del av kvarhållen vinst som säljs varje år. Hänsyn tas till att bolagsskatt på kvarhållen vinst kan skjutas upp och ge skattevinst genom att endast 80 procent av denna bolagsskattedel utgår.

Källor: SAF (1998), Nordling och Olsson (2004), Forsgårdh (2005) och KPMG (2006)

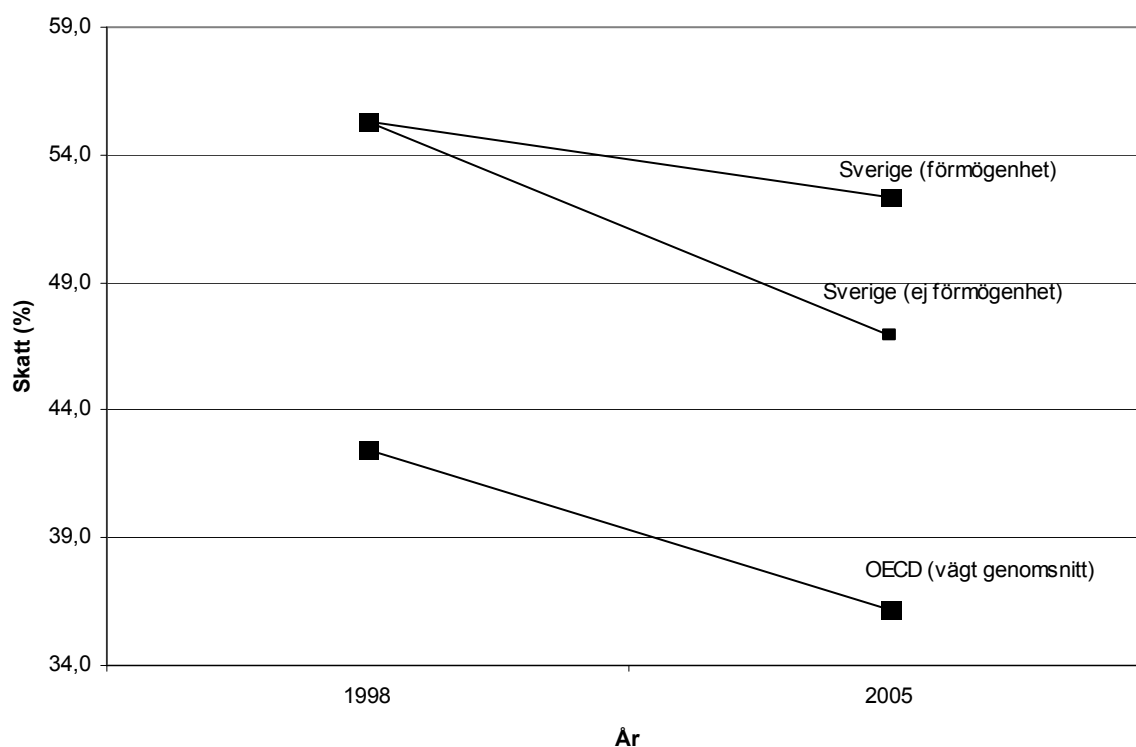
Kapitalskatteuttaget i Sverige har sjunkit mellan 1998 och 2005 från 55,3 till 52,3 procent. Detta förklaras av att fribeloppet för att beräkna förmögenhetsskatten har höjts från 900 000 kronor år 1998 till 3 000 000 kronor år 2005, vilket minskat förmögenhetsskatten för aktieägaren i vårt exempel. Skillnaden mellan Sverige och övriga OECD har trots detta ökat. Det beror dels på att flera andra länder sänkt bolagsskatten och avskaffat eller börjat fasa ut förmögenhetsskatten.⁶ Flera andra länder har också sänkt utdelnings- och reavinstskatten så att skillnaden mellan de svenska ägarskatterna och OECD-genomsnittet blivit ännu större än tidigare, trots att förmögenhetsskatten blivit något lägre i Sverige.

Det höga kapitalskatteuttaget i Sverige beror till stor del på generellt hög skatt på reavinst, men den höga svenska utdelningsskatten bidrar också, liksom att förmögenhetsskatt fortfarande togs ut. Sveriges kapitalskatteandel var visserligen hög även på 1990-talet, men låg år 1998 ”endast” 12,8 procentenheter över OECD-genomsnittet. År 2005 låg Sverige 16,1 procentenheter över genomsnittet och avståndet till Finland – som hade näst högst kapitalskatteuttag – var 4,3 procentenheter. Annorlunda uttryckt: år 2005 låg de svenska kapitalskatterna 45 procent över OECD-snittet.

Nyligen beslutade regeringen att avskaffa förmögenhetsskatten från och med år 2007. Om förmögenhetsskatten hade varit avskaffad år 2005 hade det svenska kapitalskatteuttaget varit 46,9 procent, dvs 5,4 procentenheter lägre. Fortfarande hade det svenska kapitalskatteuttaget varit nästan 11 procentenheter högre än OECD-genomsnittet. Det innebär att vi idag ligger 30 procent över OECD-snittet. Vi har också fortfarande högst totala kapitalskatter inom OECD eftersom även Finland avskaffade förmögenhetsskatten år 2006. Figuren nedan illustrerar utvecklingen.

⁶ För att ta hänsyn till att företagen har vissa möjligheter att skjuta upp bolagsskatten på icke utdelad vinst genom bland annat överavskrivningar har vi för alla länder räknat med att endast 80 procent av full bolagsskatt utgår på nedplöjda vinster, vilka efter bolagsskatt leder till värdestegring och reavinstskatt.

Figur 1 Skatteuttag på aktier, Sverige och OECD, 1998 och 2005

Trots att kapitalbeskattningen sänktes kraftigt i Sverige 1991 visar analysen att kapitalskatterna nu är alltför höga och måste sänkas kraftigt för att bli internationellt konkurrenskraftiga.

4. Ett skatteförslag för ökad företagverksamhet

Vår analys visar att kapitalskattuttaget för en vanlig svensk aktieägare är väsentligt högre än i omvärlden, åtminstone på långtidsinnehav. Skillnaden mellan den svenska kapitalskattekillen och OECD-genomsnittet har ökat kraftigt sedan mitten av 1990-talet, även om beslutet att avskaffa förmögenhetsskatten förbättrar situationen något. Detta beror på att många andra länder har sänkt bolagsskatterna samt avskaffat, eller påbörjat en utfasning av, förmögenhetsskatten. Sänkningen av de svenska kapitalskattekillarna i början av 1990-talet har inte varit tillräcklig för att ge internationellt konkurrenskraftiga skatter drygt ett och ett halvt decennium därefter. De motverkar investeringar och produktiv företagverksamhet mer än i utlandet. Detta samtidigt som kapitalets rörlighet sedan början av 1990-talet ökat till följd av

avregleringar och teknisk utveckling. Kapitalskatterna bör därför sänkas för att öka svensk ekonomis utvecklingskraft.

I det följande avgränsar vi oss till att diskutera ett förslag för sänkta kapitalskatter på hushållens aktieinnehav. Utgångspunkten är att de svenska kapitalskatterna åtminstone bör sänkas så att den totala kapitalskatteandelen minskar från 52,3 procent 2005 till OECD-genomsnittet på ca 36 procent (BNP-viktat eller till 32,5 procent, som är det ovägda OECD-genomsnittet). Önskvärt vore att de svenska kapitalskatterna senare skulle sänkas till samma nivå (ca 25 procent) som i konkurrenskraftiga länder vars kapitalskatter är lägre än OECD-genomsnittet, t ex Irland, Luxemburg och Storbritannien.

Den svenska bolagsskatten (28 procent) är ungefär i nivå med det ovägda OECD-genomsnittet (29,2 procent)⁷ varför sänkningen av kapitalskatterna bör inriktas mot ägarskatterna på förmögenhet, reavinster och utdelning, där Sveriges skatteuttag ligger mer än dubbelt så högt som OECD-genomsnittet.⁸ En oförändrad bolagsskatt kombinerat med ett avskaffande av förmögenhetsskatten och en halvering av skatten på utdelning och reavinster skulle leda till att Sveriges beskattning av aktieägare i det diskuterade exemplet skulle hamna nästan i nivå med OECD-genomsnittet. Fortfarande skulle dock den svenska utdelningsskatten och reavinstskatten förbli betydligt högre.

Förslaget innebär ett avskaffande av förmögenhetsskatten (vilket regeringen nyligen föreslaget) och en halvering av hushållens skatt på aktieutdelningar och reavinster på aktier. En halvering av hushållens skatt på aktieutdelningar och reavinster på aktier kan ske på olika sätt. Ett kan vara att låta hälften av hushållens aktieutdelningar och reavinster bli skattefria. Ett annat alternativ är att införa ett (betydande) skattefritt grundbelopp för reavinster på längre innehavstider såsom tillämpas i Australien, Danmark, Frankrike, Irland (reavinster upp till EUR 1 270 skattefria), Storbritannien (reavinster upp till EUR 7 700 skattefria) och Turkiet.⁹ Ett tredje sätt är att generellt halvera kapitalinkomstskatten på aktier från 30 till 15 procent. Vi tar inte här ställning till vilket av dessa, eller något annat tillvägagångssätt, som är att föredra. Det får framtida utredningar utvisa.

Med utgångspunkt från Riksskatteverket (2005) och prognos över framtida skatteintäkter i Fi 2006:16, s 54 uppskattar vi förmögenhetsskatten till 5 miljarder kronor, hushållens

⁷ Däremot visar Lodin (2006) att den genomsnittliga bolagsskatten i det utvidgade EU numera är lägre än den svenska.

⁸ En sänkning av bolagsskatten är också svårare att finansiera då denna skatt nästan ger 70 miljarder kronor i skatteintäkter (Riksskatteverket 2005).

⁹ En fördel med ett skattefritt grundbelopp är att det skulle minska det nuvarande deklarationskrånglet, särskilt för små aktieägare, som idag har svårt att leta fram anskaffningsvärden på aktier som ärvt, eller på annat sätt innehafts lång tid.

aktieutdelningar till 30 miljarder kronor och hushållens reavinster till 40 miljarder kronor för år 2007. Det initiala skattebortfallet kan därför uppskattas bli 5 miljarder för borttagandet av förmögenhetsskatten, $4,5^{10}$ miljarder kronor för sänkningen av skatten på aktieutdelning och 6,0 miljarder kronor för sänkningen av reavinstskatten¹¹. Ett enkelt skatteförslag för en betydligt konkurrenskraftigare, om än ej kanske tillräckligt konkurrenskraftig, kapitalbeskattning skulle då se ut enligt följande (initialt skattebortfall inom parentes):

- Slopad förmögenhetsskatt (5 miljarder kronor)
- Halverad skatt på hushållens aktieutdelning (4,5 miljarder kronor)
- Halverad reavinstskatt på hushållens aktier (6,0 miljarder kronor)

En enkelt reform av detta slag får dock en rad följdverkningar. För att undvika skattearbitrage behöver även avkastningsskatten som beräknas inbringa 12,7 miljarder kronor år 2007 (Fi 2006:16) halveras, vilket skulle motsvara ett initialt skattebortfall på 6,3 miljarder kronor.

Ränteavdragen bör i sådana fall halveras för att undvika räntearbitrage, vilket skulle återta 8,4 miljarder kronor av skattebortfallet. Men då behöver också fastighetsskatten halveras (det initiala skattebortfallet uppskattas till 13,8 miljarder kronor). En sänkning av kapitalskatterna medför även att fåmansföretagsreglerna behöver justeras, vilket kräver en egen utredning. Det går ändå att konstatera att detta inte innebär något större initialt skattebortfall, vilket vi uppskattar till 500 miljoner kronor.

Sammantaget skulle de föreslagna lindringarna i ägarbeskattningen uppskattningsvis ge ett initialt skattebortfall på ca 15,5 miljarder kronor. I och med regeringens förslag om avskaffad förmögenhetsskatt, vilket också är finansierat, reduceras det initiala skattebortfallet till 10,5 miljarder kronor. Till detta ska då läggas skattebortfallet till följd av halveringen av avkastningsskatten (6,3 miljarder kronor) och för justeringen av fåmansföretagsreglerna (0,5 miljarder kronor). Regeringen har beslutat att från och med 2008 avskaffa den statliga fastighetsskatten och ersätta den med en betydligt lägre avgift och finansiera skattebortfallet med höjd reavinstskatt till 30 procent på fastigheter. För att uppnå likformighet i beskattningen skulle reavinstskatten i enlighet med behöva till 15 procent även på hushållens kapitalvinster på småhus och bostadsrätter. Detta leder uppskattningsvis till ett skattebortfall på 10 - 15 miljarder kronor. Skattebortfallet motverkas med 8,4 miljarder kronor till följd av

¹⁰ 30 miljarder kronor * 30 procent * 0,5 = 4,5 miljarder kronor. Inkomstränta och utdelning m.m. uppskattas 2007 sammanlagt uppgå till 57,2 mdr kr (beräkningskonventioner, 2007, sid 54). Grovt skulle man då kunna anta att hushållens aktieutdelningar uppgår till ca 30 mdrkr.

¹¹ 40 miljarder kronor * 30 procent * 0,5 = 6,0 miljarder kronor. Kapitalvinsterna varierar kraftigt mellan åren men uppskattas 2007 totalt uppgå till 92 mdrkr varav kanske ca 60 mdrkr avser aktier och 40 mdrkr hushållsreavinster (Fi 2006:16, s 54).

halveringen av ränteavdragen. Den borgerliga regeringen utlovade i valrörelsen att inte röra ränteavdragen. Nya ändringar av fastighetsbeskattningen är troligtvis inte heller möjliga inom en snar framtid. Detta innebär att det initiala skattebortfallet av vårt förslag beräknas uppgå till 17,3 miljarder kronor.

Sänkta skatter leder dessutom automatiskt till att andra skatteintäkter ökar, exempelvis kommer momsintäkterna att stiga till följd av att en del av skattesänkningarna används till konsumtion. En annan effekt som också minskar finansieringsbehovet är att skattebasen i mindre utsträckning flyttar utomlands än vad som är fallet i dag. På lite längre sikt kommer även investeringar, sysselsättning och tillväxt att öka. Att bedöma finansieringsbehovet kan därför vara svårt såväl på kort som lite längre sikt. Även på kort sikt är det dock betydligt lägre än 17,3 miljarder kronor.

Poängen här är dock inte att diskutera det initiala skattebortfallet, dess finansiering eller politiska förutsättningar. Poängen är i stället att den kraftiga förbättringen av kapitalskatterna som det innebär att sänka kapitalsskattegraden från världens högsta till OECD-genomsnittet kan uppnås till ett lågt initialt skattebortfall. 17,3 miljarder kronor motsvarar ca 1,2 procent av de totala skatteintäkterna för år 2003 (1 432 miljarder kronor, Riksskatteverket 2005). Detta kan jämföras med att de samlade offentliga utgifterna ökade med i genomsnitt ca 44 miljarder per år mellan 1993 och 2004 från 1 087 miljarder till 1 397 miljarder kronor (Riksskatteverket 2005, tabell 2.1, s 34). Vi lämnar därför inget konkret finansieringsförslag utan nöjer oss med att konstatera att det således inte ens behövs någon nämnvärd minskning av de offentliga utgifterna för att finansiera den föreslagna sänkningen, utan det räcker med att ökningstakten av de offentliga utgifterna dämpas.

Att skapa en konkurrenskraftig kapitalbeskattning är därför statsfinansiellt betydligt enklare än att skapa en konkurrenskraftig arbetsbeskattning. En halvering av arbetsgivaravgifterna, vilket förutom denna boks författare (Du Rietz m fl 2004) också föreslagits av förre finansministern och initiativtagaren till 1990/90 års skattereform Kjell-Olof Feldt (2006), skulle leda till ett initialt skattebortfall på ca 150 miljarder kronor (Riksskatteverket 2005, tabell 2.1, s 34). Detta skulle också bara leda till några procentenheters minskning av arbetsskattegraderna och inte en minskning med en tredjedel som är fallet med den föreslagna sänkningen av kapitalskatterna.

Ett enkelt fortsatt steg vore att helt slopa dubbelbeskattningen på aktier, dvs. att slopa såväl skatten på hushållens aktieutdelning som reavinster. I exemplet ovan skulle det innebära en total kapitalsskattebelastning på 24 procent. Sverige skulle då bli ett av de mest attraktiva länderna i OECD för svenskar att investera sitt kapital i. Endast Ungern skulle ha

lägre kapitalbeskattning. Detta skulle sannolikt, förutom de positiva effekterna på investeringar och sysselsättning i övriga delar, leda till en kraftig tillväxt av finansindustrin.

Referenser

- Du Rietz, G., Johansson, D. och Karlson, N. (2004). "Ett enkelt skatteförslag för arbete och värdighet". I Karlson, N., Johansson, D. och Johansson, R. (red.) *Skatter och värdighet*. Stockholm: Ratio.
- Feldt, K-O (2006). "Ekonomisk politik för tillväxt och fler jobb", i *Kris- och Framtidskommissionen 17 röster: om hur 500 000 nya jobb kan skapas i Sverige*. Stockholm: Svenskt Näringsliv.
- Fi 2006:16, *Beräkningskonventioner 2007*, Finansdepartementet, Stockholm.
- Forsgårdh, L-E. (2005). *Beskattning av enskilt aktieäggande i OECD och EU*. Stockholm: Aktiespararna.
- Henrekson, M., och Jakobsson, U. (2005). "The Swedish Model of Corporate Ownership and Control in Transition". I Huizinga, H. och Jonung, L. (red) *Who Will Own Europe? The Internationalisation of Asset Ownership in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- King, M. och Fullerton, D. (red.). (1984). *The Taxation of Income from Capital. A Comparative Study of the United States, the United Kingdom, Sweden and West Germany*. Chicago: University of Chicago Press.
- KPMG (2006). *KPMG's Corporate Tax Rate Survey 2006*.
- Lodin, S-O. (2006). "Beskattningen i EU och Sverige". *Ekonomisk Debatt* 34(5): 41-46.
- Nordling, D. och Olsson, H. (2004). "Internationella skattejämförelser 2004". Utredningsrapport 2004:3. Stockholm: Skattebetalarna.
- Riksskatteverket (2005).
- SAF 1998. *Vem ska äga företagen?* Stockholm: SAF.
- Södersten, J. (1993). "Sweden". I Jorgenson, D. och Landau, R. (red) *Tax reform and the Cost of Capital: An International Comparison*. Washington D.C: The Brookings Institution.